

Lehetnek-e egyes kutyafajták különösen érzékenyek, vagy akár intoleránsak az altatásra? 2. rész

Dr. Ambriskó Tamás, PhD.

Aneszteziológus szakállatorvos (DACVA, DECVAA)

Állatorvostudományi Egyetem, Bécs, Ausztria

Az egyes kutyafajták altatásra való túlérzékenysége Világszerte ősrégi téma.

A továbbiakban gyakoribb kutyafajtákra jellemző altatási problémák kerülnek ismertetésre (Wagner és kollégái 2003).

Brachycephalikus (rövid fejű) kutyafajták

Tömpe orrú kutyafajták tartoznak ide, mint például a francia buldog (1a kép), bokszer stb. Ezeknél a fajtáknál gyakori az úgy nevezett brachycephalikus légúti szindróma amelynek jellemzői a keskeny orrjárat, szűk légcső, túl hosszú lágy szájpadlás, gégeköllapszus, stb. Összefoglalva, ezek az állatok felső légúti elzáródásra hajlamosak altatással vagy anélkül egyaránt. A súlyosabb esetek életképtelenek és műtéti korrekcióra szorulnak. Ez nagy kihívás az aneszteziológus számára. Ilyen esetben a légcsőtubus behelyezése kötelező és mindaddig, amíg a tubus bent van, az altatás egyszerű (1b kép). A probléma ott kezdődik mikor a tubust ébredéskor el kell távolítani. Jobb esetben, a kutyát óvatosan nyugtatva lassan ébresztjük és miután már tartja a fejét és nyugodtan lélegzik magára lehet hagyni. Súlyosabb esetben azonban a kutya az éjszakát (vagy akár a következő pár napot is) az intenzív osztályon tölti, ahol állandó felügyeletet és segítséget igényel (1c kép).

Agárfélék

Az agárfélék gyógyszerlebontó enzimeik másképpen működnek a többi kutyafajtánál, ezért elhúzódó gyógyszerhatás lehetséges. Ennek valószínűleg nagyobb jelentősége lehetett a múltban, ha nagy adagú barbiturát típusú altatószereket használtak. Napjainkban viszont kis adagú propofol nevű altatószert használunk, amely mindössze 10-15 percig hat. Még ha egy érzékeny kutyánál elhúzódna mondjuk 25 percre is, akkor sem lenne gyakorlati jelentősége. Fontos még ilyenkor, hogy ne adjunk hosszú hatású nyugtatókat (pl. acepromazin) nagy adagban, mert hatásuk elnyúlhat. Kis adagban azonban még az acepromazin nevű nyugtató is alkalmazható.

Az agárfélék hajlamosak lehetnek szívbetegségekre is (cardiomyopathia) ami komolyan emelheti az altatási rizikót. A szívbetegségekre utaló jeleket már az altatás előtti betegvizsgálat során észre kell venni és ilyenkor kardiológiai szakvizsgálat is szükséges. Ezen vizsgálat eredményének a fényében tervezzük meg az altatási módszert. Hangsúlyozni szeretném, hogy nem minden agár szívbeteg és sok más nagy testű kutyának is lehet hasonló szívbetegsége. Ez tehát nem fajtaspecifikus jelenség.

Még egy érdekes dolog tartozik ide. Néhány szakember véleménye szerint az agárfélék hajlamosak lehetnek a rosszindulatú hipertermia nevű, rendkívül ritka genetikai betegségre (Kirmayer és kollégái 1984). Ennek során bizonyos altatószerek (például inhalációs anesztetikumok) súlyos, életveszélyes reakciót válthatnak ki a betegben (kutyában vagy emberben egyaránt). Ez olyan eset, amikor az érintett kutya valóban "túlérzékeny" bizonyos altatószerekre és ebbe könnyen bele is halhat, de ez sem fajtaspecifikus hatás, hanem bármelyik kutyán előfordulhat, ha ezzel a ritka genetikai betegséggel terhelt. A betegség agarakban való előfordulása elképzelhető, bár nem egyértelműen bizonyított. Ha olyan kutyát kell altatni amely terhelt ezzel a betegséggel akkor intravénásan kell altatni és inhalációs altatószereket nyomokban sem lélegezhet be. Sajnos ez egy kórházban nem garantálható, mert ezen gyógyszerek nyomokban már a levegőben vannak, és a reakció gyógyszer nélkül, pusztán a stressz hatására is beindulhat. Ezért fontos, hogy a dandrolén nevű specifikus ellenszer kéznél legyen mert ilyen esetben ez lehet az egyetlen esély a túlélésre.

Bokszerek

Szakmai körökben elterjedt, hogy egyes (angol) bokszér vérvonalak különösen érzékenyek az acepromazin nevű nyugtatószere. Ezen kutyák szívverése nagyon lelassul és vérnyomása súlyosan csökken, ami egyébként nem jellemző ennek a gyógyszernek a hatására. Ennek ellenére sok szakember továbbra is adja az acepromazint bokszereknek, ha szükséges egy jó nyugtató. Az ilyen kutyát azonban alaposan figyelni kell és ha jelentkezik ez a reakció, megfelelő kezeléssel segíteni kell a kutyán. Ez az állapot kezelhető.

Juhászutyák

A skót juhász kutya és rokon fajtái között előfordul egy gyakori genetikai hiba melynek során egy p-glycoprotein nevű molekula károsodik. Normális esetben ez a molekula a vér-agy gáton működik és a vérből az agyba jutó idegmérgeket visszapumpálja a vérbe, ezáltal védi az agyat a mérgezéstől. Ha ez a molekula károsodott, akkor bizonyos idegmérgek feldúsulhatnak az agyban és súlyos mérgezést idézhetnek elő. Ilyen például a skót juhász kutyák ivermektin (bolha és féreg irtó gyógyszer) mérgezése, amely egészséges kutyában nem okozna tüneteket. Bizonyos értelemben véve az altató és nyugtató szereket is mint idegmérgeket foghatjuk fel, bár ezeket arra tervezték, hogy hatékonyan bejussanak az agyba, hiszen ott fejtik ki kívánt hatásukat. A p-glycoprotein molekula "agy védő" szerepe ezért ez esetben nem teljesen egyértelmű. Elképzelhető azonban, hogy egyes gyógyszerek agyi koncentrációja magasabb lesz a szokásosnál és hatásuk elnyúlhat Ezt leírták már az acepromazin és ópoidok esetében, ezért ezen gyógyszerek adagolásával vigyázni kell. Nem szabad azonban átesni a ló másik oldalára és túlzottan lecsökkenteni a juhászutyák ópoid fájdalomcsillapító adagjait. Mivel az ópoidok nem gátolják a kutya légzését (az emberével ellentétben), ezért nyugodtan adhatunk annyi ópoidot amennyi a korrekt fájdalomcsillapításhoz szükséges.

Kis termetű kutyák

Ezeknek a kutyáknak a testtömegéhez képest nagy a testfelülete ezért a szokásosnál is hajlamosabbak az altatás során a lehűlésre. A kis méretből adódóan egyéb technikai kihívást is jelent az altatás és monitorozás korrekt végrehajtása.

Óriás termetű kutyák

Közismert tény, hogy nagy termetű kutyák érzékenyebbek bizonyos nyugtatókra (acepromazin vagy medetomidin) mint a kis termetűek. Ez azonban csak megfelelő adagolás kérdése és nem jelenti azt, hogy azok a nyugtatók nem használhatóak. A nagy testű kutyafajtáknál gyakoribb szívbetegségeket szintén ki kell vizsgálni altatás előtt.

Dobermann

Ennél a fajtánál gyakran előfordul a von Willebrand betegség, mely a vérlemeze funkció romlása révén vérzékenységhez vezethet. Ezért altatás előtt ki kell vizsgálni a véralvadási funkciót (pl. nyálkahártya vérzési időt kell mérni). Különösen óvatosan kell eljárni, ha nagy vérvesztéssel járó műtétet terveznek. Érintett kutyáknál érdemes kerülni az acepromazin nevű nyugtatót és a nem szteroid gyulladáscsillapítók közül azokat, melyek károsítják a véralvadást. Ilyen kutyánál műtét előtt dezmpresszin nevű gyógyszert adnak, mely ellensúlyozza a betegség tüneteit. Ha ez sem segít, akkor különféle vérkészítmények (pl. friss vér vagy friss vérplazma) adásával lehet még segíteni.

A vérzékenységen kívül a dobermann fajta is hajlamos a cardiomyopathia nevű szívbetegségre, ezért altatás előtt a szívet is alaposan ki kell vizsgálni.

Felhasznált irodalom

Kirmayer AH, Klide AM, Purvance JE. Malignant hyperthermia in a dog: case report and review of the syndrome. *J Am Vet Med Assoc.* 1984 Nov 1;185(9):978-82.

Wagner AE, Wright BD, Hellyer PW. Myths and misconceptions in small animal anesthesia. *J Am Vet Med Assoc.* 2003 Nov 15;223(10):1426-32.

Képaláírás

1a kép. Francia buldog kutya légúti műtét előtt.

1b kép. Francia buldog kutya légúti műtétre előkészítve. Figyeljük meg a szájában a légszótubust, melyen keresztül tiszta oxigént kap a kutya. A rózsaszín nyálkahártya jelzi, hogy a vér oxigénben telített.

1c kép. Francia buldog kutya légúti műtét után az intenzív osztályon. A légcsőtübe még bent van a szájában, de nincs már oxigénhez kapcsolva, mert a csövön keresztül jól lélegzett a kutya (a nyelve rózsaszínű). Az ilyen kutyát lassan ébresztve addig tartjuk függesztve amíg az állapota stabilizálódik, mert ebben a testhelyzetben a legkönnyebb a légzés. Figyeljük meg a bal orrlyukába helyezett csövet, melynek másik vége a légcsőbe ér. Ha szükséges, ezen keresztül bármikor oxigént lehet adni.